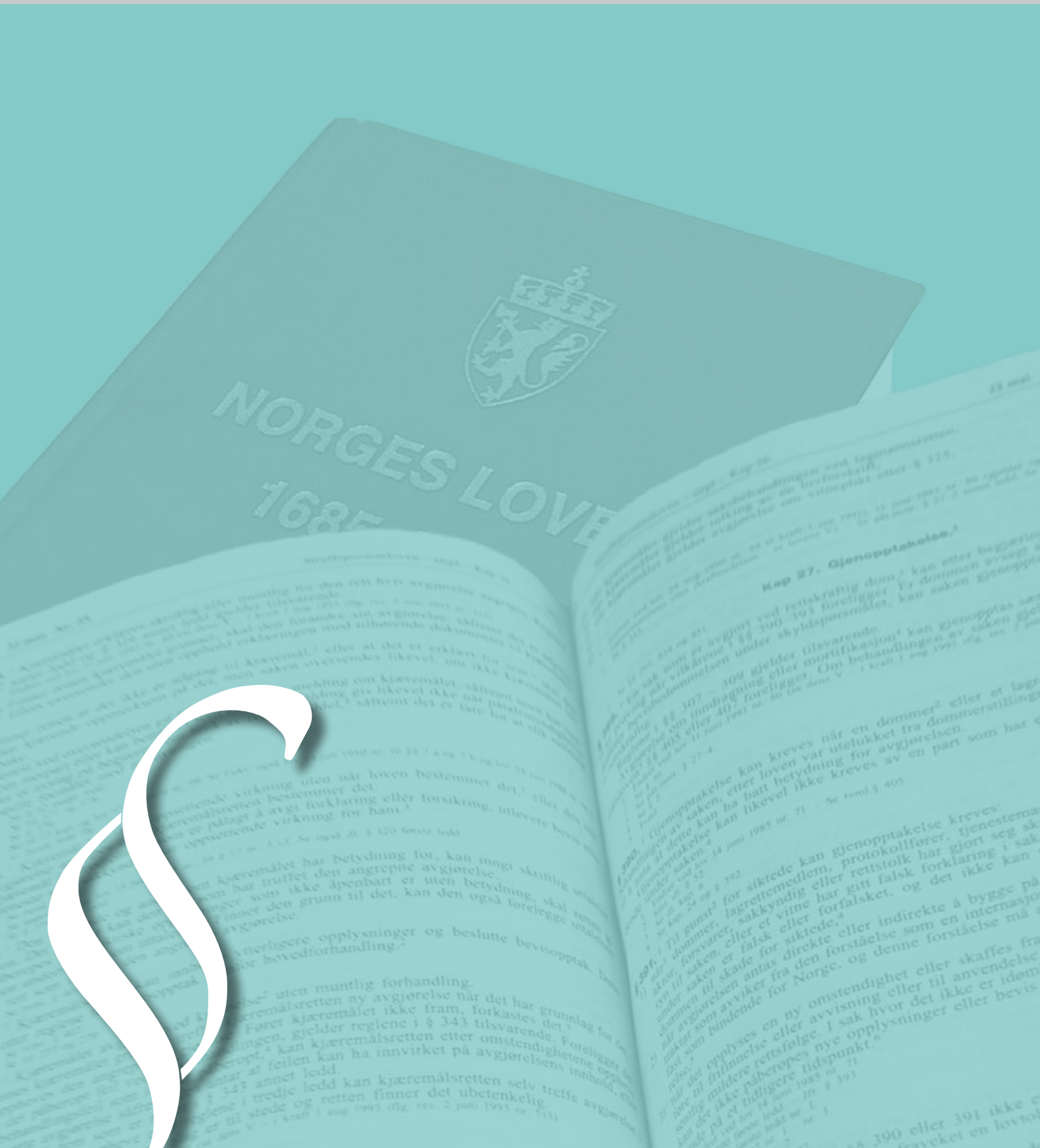

KOMMISSJONEN FOR
GJENOPTAKELSE AV STRAFFESAKER

Årsrapport 2014

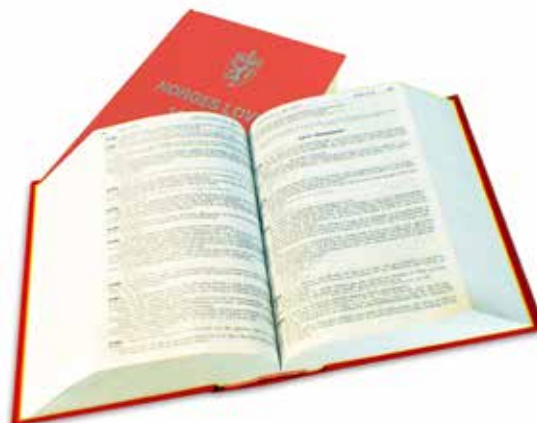

KOMMISJONEN FOR
GJENOPPTAKELSE AV STRAFFESAKER

Innhold

Leders beretning	3
Kommisjonens medlemmer pr. 31.12.2014	4
Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
Årets aktiviteter og resultater	7
Styring og kontroll i virksomheten	13
Vurdering av framtidsutsikter	14
Årsregnskap	15
Regnskapsprinsipper	16
Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014	17
Noter til bevilgningsrapporteringen	18
Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014	20
Noter til artskontorrapporteringen	21
Vedlegg 1 – Program fra kommisjonens 10-årsjubileum	24
Vedlegg 2 – Aktuelle avgjørelser fra kommisjonen i 2014	25
Tidligere leder, medlemmer og varamedlemmer	30

Leders beretning

Et hovedmål for hele justissektoren er god rettssikkerhet for individer og grupper, mens et delmål er god rettssikkerhet i straffesaker. Gjenopptakelseskommisjonen er en uavhengig instans som for sitt område skal ha en objektiv, grundig og effektiv saksbehandling for å oppnå materielt riktige avgjørelser innen rimelig tid.

Kommisjonen har i 2014 oppnådd målet at antall avgjørelser ikke skal være lavere enn antallet innkomne saker, slik at saksbeholdningen ikke øker.

Gjenopptakelseskommisjonen ble etablert med virkning fra 2004, og markerte i april 2014 at den hadde vært i virksomhet i ti år. Det ble avholdt et jubileumsseminar med faglige innlegg fra aktører som på ulike måter er berørt av kommisjonens arbeid og som hadde betraktninger om kommisjonens virksomhet og tilgrensende problemstillinger. Seminaret er nærmere omtalt annetsteds i årsrapporten.

Sakstilfanget har de elleve første årene vært større enn forventet ved opprettelsen av kommisjonen. Antall innkomne begjæringer om gjenåpning ligger fremdeles høyere enn det lovgiver la til grunn, men svinger fra år til år. I 2014 har kommisjonen mottatt 146 begjæringer om gjenåpning, mot 152 i 2013. Det er i 2014 avsluttet til sammen 150 saker. 12 % av de realitetsbehandlede sakene ble gjenåpnet.

Kommisjonens oppfyllelse av sitt samfunnsoppdrag kan ikke leses ut av sakenes utfall, men om sakene er tilstrekkelig opplyst og utredet, og ellers forsvarlig behandlet ut fra sakenes

innhold og det regelverk de skal behandles innenfor.

Ut over de som er involvert i den enkelte sak, er det godt rom for allmenheten

og spesielt interesserte til å følge kommisjonens virksomhet. Det vesentlige av kommisjonens arbeid i enkeltsaker er riktignok omfattet av taushetsplikt av hensyn til de domfelte og andre berørte. Kommisjonens avgjørelser er imidlertid offentlige på samme måte som dommer. På hjemmesiden er det lagt inn en «presseknapp» der alle kommisjonens avgjørelser i fulltekst er tilgjengelig for mediene i tre måneder. Alle realitetsavgjørelser fra kommisjonen blir publisert i Lovdata. På kommisjonens hjemmeside og i årsrapportene gjengis kortversjoner av alle begjæringer som er tatt til følge og eventuelle andre avgjørelser som antas å være av generell interesse.

Kommisjonens sekretariat har en stabil stab med erfarne medarbeidere. Kommisjonens medlemmer og varamedlemmer er engasjerte og jobber selvstendig og grundig med sakene. Kommisjonen har sittet sammen i 14 møtedager gjennom 2014.

For budsjettåret 2014 har kommisjonen hatt til disposisjon kr 15 324 000 og forbrukt kr 14 287 409. Det meste av midlene går med til faste utgifter så som husleie og lønn til sekretariatets 12 ansatte, samt til godtgjøring til kommisjonens medlemmer.

Antallet begjæringer som kommer inn til kommisjonen svinger fra år til år. Mange forhold kan påvirke dette. Kommisjonen plikter å realitetsbehandle de begjæringer den mottar, så lenge disse ligger innenfor kommisjonens myndighetsområde, og med den nødvendige grundighet. Langt på vei kan en si at kommisjonens arbeidsmengde bare i liten grad er forutsigbar. Kommisjonen kan ikke pr. i dag se at det foreligger forhold som skulle påvirke kommisjonens evne til å løse sitt samfunnsoppdrag i de nærmeste år.

Helen Sæter

Helen Sæter
Leder

Kommisjonens medlemmer pr. 31.12.2014

Leder

Helen Sæter
2009–

Medlemmer

Gunnar K. Hagen
2009–

Bjørn Rishovd Rund
2009–

Anne Britt Flemmen
2013–

Anders Løvlie
2014–

Varamedlemmer

Benedict de Vibe
2009–

Trine Løland Gundersen
2010–

Ambreen Pervez
2012–

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker (Gjenopptakelseskommissjonen) er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Departementet kan ikke instruere kommisjonen om hvordan den skal utøve sin myndighet i enkeltsaker.

Gjenopptakelseskommissjonen er et uavhengig forvaltningsorgan som skal behandle begjæringer om gjenåpning av straffesaker som er rettskraftig avgjort i domstolene. Kommisjonen skal sikre at saken er godt opplyst før den gjør en objektiv vurdering av om lovens vilkår for gjenåpning er oppfylt. Dersom kommisjonen beslutter at saken skal gjenåpnes, skal saken behandles på nytt ved en annen domstol enn den som avsa den opprinnelige avgjørelsen. Kommisjonen ble opprettet med virkning fra 1. januar 2004, og dens virksomhet er regulert i straffeprosessloven kapittel 27.

Domfelte kan kreve gjenåpning av en rettskraftig dom i en straffesak hvis:

- Det er nye bevis eller nye omstendigheter som synes egnet til å føre til frifinnelse, anvendelse av en mildere strafferegel eller vesentlig mildere straff.
- En internasjonal domstol eller FNs menneskerettskomité i sak mot Norge har kommet til at avgjørelsen eller saksbehandlingen er i strid med folkeretten, slik at det er grunn til å regne med at en ny behandling av straffesaken vil føre til et annet resultat.
- Noen som har hatt sentral befatning med saken (for eksempel dommer, aktor, forsvarer, sakkyndig eller rettstolk), har gjort seg skyldig i en straffbar handling som kan ha hatt innvirkning på dommen til skade for domfelte.
- En dommer eller et lagrettemedlem som behandlet saken var inhabil, og det er grunn til å anta at det kan ha hatt betydning for avgjørelsen.

- Høyesterett har fraveket en lovtolking som den tidligere har lagt til grunn, og som dommen bygger på.
- Det foreligger særlige forhold som gjør det tvilsomt om dommen er riktig, og tungtveiende hensyn tilsier at spørsmålet om siktedes skyld blir prøvd på ny.

Reglene om gjenåpning av dommer får også anvendelse for kjennelser som avviser en sak, eller som avviser en anke over dom. Det samme gjelder for beslutninger som nekter en anke over dom fremmet.

Utredet i kommisjonen foretar vitneavhør i Paris med bistand av tolk.

Kommisjonen har plikt til å veilede den som ber om å få sin sak behandlet på nytt. Gjenopptakelseskommissjonen sørger for at den nødvendige utredning av sakens faktiske og rettslige sider blir foretatt, og kan innhente opplysninger på den måten den anser hensiktsmessig. Det vil i de fleste sakene bli opprettet direkte kontakt og dialog med den domfelte. Når særlige grunner foreligger, kan den som begjærer gjenåpning få oppnevnt forsvarer på det offentliges bekostning.

Dersom begjæringen ikke forkastes, men utredes videre, skal påtalemyndigheten gjøres kjent med begjæringen og gis anledning til å komme med eventuelle merknader. Fornærmede (eller etterlatte) skal underrettes om begjæringen. Fornærmede og etterlatte har rett til dokumentinnsyn og til å uttale seg skriftlig om begjæringen, og de kan be om å få avgi forklaring til kommisjonen.

Fornærmede og etterlatte skal underrettes om utfallet av saken når kommisjonen har truffet sin avgjørelse. Kommisjonen kan oppnevne bistandsadvokat for fornærmede etter straffeprosesslovens alminnelige regler så langt de passer.

Begjæringene avgjøres av kommisjonen. Kommisjonens leder/nestleder kan forkaste begjæringer som etter sin art ikke kan føre til gjenåpning, som ikke inneholder noen gjenåpningsgrunn etter loven eller som åpenbart ikke kan føre frem.

Dersom kommisjonen beslutter at en avgjørelse skal gjenåpnes, skal saken henvises til ny behandling ved en domstol som er sideordnet den domstol som traff avgjørelsen. Er avgjørelsen truffet av Høyesterett, behandles saken på nytt av Høyesterett.

Organisasjonen

Kommisjonen består av fem faste medlemmer og tre varamedlemmer. Lederen, nestlederen, ett annet medlem og to av varamedlemmene skal ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Lederen utnevnes av Kongen i statsråd for en periode på sju år, og medlemmene og varamedlemmene oppnevnes av Kongen i statsråd for en periode på tre år. Kommisjonens medlemmer og varamedlemmer kan gjenoppnevnes én gang for nye tre år.

Kommisjonens sammensetning pr. 31. desember 2014 var slik:

Leder: Helen Sæter

Nestleder:
Gunnar K. Hagen, advokat, Lillehammer

Medlemmer:
Anne Britt Flemmen, professor i sosiologi, Universitetet i Tromsø

Bjørn Rishovd Rund, professor i psykologi, Universitetet i Oslo og forskningsdirektør Vestre Viken HF

Anders Løvlie, advokat, sekretariatsleder for straffeprosesslovutvalget

Varamedlemmer:

Benedict de Vibe, advokat, Oslo

Trine Løland Gundersen, advokat hos Kommuneadvokaten i Kristiansand

Ambreen Pervez, kriminolog, Oslo/Birmingham

Gjenopptakelseskommisjonen har sitt eget sekretariat i Oslo. Gjenopptakelseskommisjonens leder er ansatt på heltid som leder for sekretariatet. Sekretariatet hadde ellers elleve tilsatte, hvorav sju juridiske og to politifaglige utredere, samt en kontorsjef og en sekretær.

Utrederne har erfaring fra blant annet advokatvirksomhet, domstolene, Justisdepartementet, Sivilombudsmannen, politiet, Rettsmedisinsk institutt og skatteetaten.

Presentasjon av utvalgte hovedtall

I Prop. 1 S (2013-2014) for budsjettåret 2014 ble det fremmet et budsjettforslag på kroner 16 110 000. Kommisjonen fikk tildelt midler i samsvar med budsjettforslaget. Ved saldering i Prop. 24 S (2014-2015) ble beløpet redusert med kr 1 750 000.

Flere av de tilsatte i kommisjonens sekretariat har midlertidig redusert arbeidstid, slik at antall årsverk er lavere enn antall tilsatte. Til sammen utgjør antall årsverk i sekretariatet ca. 10,03 i 2014.

Kommisjonens driftsutgifter i 2014 var på kr 14 287 409. Lønnsutgiftene utgjorde kr 10 167 956. Det sistnevnte tallet omfatter imidlertid ikke bare lønnsutgiftene til de tilsatte i sekretariatet, men også godtgjørelse til kommisjonens medlemmer samt arbeidsgiveravgift (ca. 1,2 mill. kr) for begge disse gruppene. Godtgjørelsen til kommisjonens medlemmer utgjorde kr 1 257 993.

Årets aktiviteter og resultater

Et hovedmål for justissektoren er god rettssikkerhet for individer og grupper, mens et delmål er god rettssikkerhet i straffesaker. Gjenopptakelseskommisjonen skal ha en objektiv, grundig og effektiv saksbehandling for å oppnå materielt riktige avgjørelser innen rimelig tid. Kommisjonen har som mål at antallet avgjørelser ikke skal være lavere enn antallet innkomne saker, slik at saksbeholdningen ikke skal øke.

Sakene og saksbehandlingen

Kommisjonen har i løpet av året avholdt 10 hel-dagsmøter over 14 møtedager. Kommisjonen har mottatt 146 begjæringer om gjenåpning i 2014 mot 152 i 2013.

Av de 146 domfelte som begjærte gjenåpning i 2014 er det 13 kvinner og 133 menn.

Det er i 2014 avsluttet til sammen 150 saker, hvorav 128 er realitetsvurdert. Av disse 128

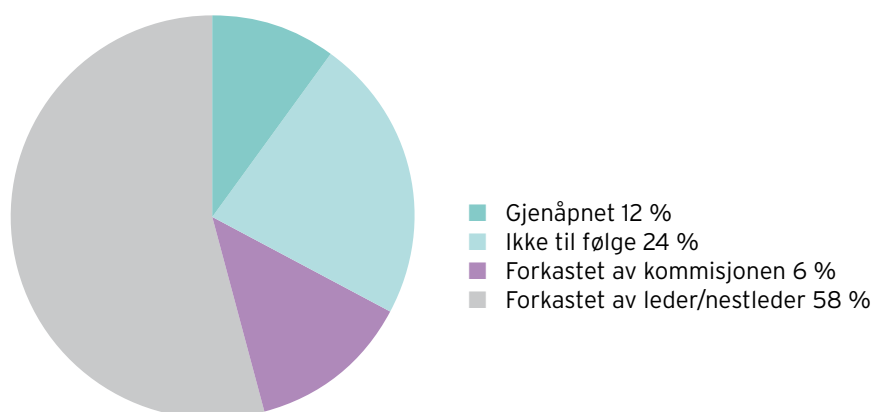
realitetsvurderte begjæringene er 14 saker gjenåpnet, mens 29 begjæringer ikke er tatt til følge. De resterende 85 begjæringene er forkastet av kommisjonen eller leder/nestleder fordi de åpenbart ikke kunne føre frem. Det var dissens i 2 saker. Kommisjonens avgjørelser om å forkaste begjæringene har vært enstemmige.

De øvrige 22 sakene som er avsluttet, er ikke realitetsvurdert som begjæringer om gjenåpning. I 2014 har dette dreid seg om begjæringer som er blitt fremsatt av noen som ikke etter loven er gitt adgang til å fremme begjæringer om gjenåpning (for eksempel fornærmede eller etterlatte) eller begjæringer som av ulike årsaker er blitt trukket. Det har også vært tale om begjæringer om gjenåpning av sivile saker eller anmodninger om informasjon. En ønsket å få gjenåpnet et vedtatt forelegg, men slike saker behandles fremdeles av domstolene.

Fullstendig oversikt over antall innkomne begjæringer og avsluttede saker i 2014 fremkommer av tabellen nedenfor:

Arkiv nr		Mottatt	Avsluttet	Gjenåpnet	Ikke til følge	Forkastet av kommisjonen	Forkastet av leder/nestleder	Ikke realitetsvurdert
310	Generelt	6	7	1			1	5
311	Seksualforbrytelser	31	28	2	6	4	13	3
312	Vold, trusler	48	51	5	12	3	27	4
313	Narkotika	6	6	2	1		3	
314	Vinning	23	28	2	5	5	11	5
316	Diverse forbrytelser	20	18	1	4	2	8	3
317	Diverse forseelser	11	11	1	1	2	6	1
32	Henlagte saker							
331	Midlertidige avgjørelser							
34	Inndragning eller mortifikasjon							
36	Henvendelser							
37	Forelegg							
38	Sivile saker							
39	Annet om fagsaker	1	1					1
	Totalt	146	150	14	29	16	69	22

Figuren nedenfor viser utfallet av de realitetsbehandlede sakene i 2014:

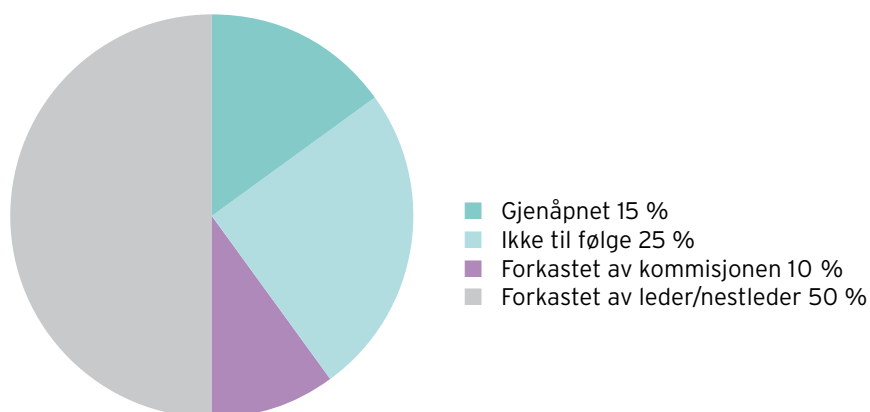
Siden oppstart av virksomheten 1. januar 2004 har kommisjonen til sammen mottatt 1821 begjæringer, og 1703 av sakene er avsluttet. Til sammen er 211 gjenåpnet og 354 er ikke tatt til følge.

874 av sakene er forkastet av kommisjonen eller leder/nestleder fordi de åpenbart ikke kunne føre frem, mens resten, 264 saker, er avsluttet uten realitetsvurdering.

Tabell over de totale tall for kommisjonens elleve første virkeår fremgår da som følger:

Arkiv nr		Mottatt	Avsluttet	Gjenåpnet	Ikke til følge	Forkastet av kommisjonen	Forkastet av leder/nestleder	Ikke realitetsvurdert
30	Generelt	5	5					5
310	Generelt	40	40	2		1	10	27
311	Seksualforbrytelser	321	298	28	71	33	143	23
312	Vold, trusler	535	489	50	118	43	233	45
313	Narkotika	193	184	30	43	16	86	9
314	Vinning	340	323	66	74	36	110	37
316	Diverse forbrytelser	124	110	14	26	11	43	16
317	Diverse forseelser	173	164	21	22	13	92	16
32	Henlagte saker	13	13					13
331	Midlertidige avgjørelser	1	1					1
34	Inndragning eller mortifikasjon	1	1				1	
36	Henvendelser	31	31			1		30
37	Forelegg	6	6				1	5
38	Sivile saker	31	31				1	30
39	Annet om fagsaker	7	7					7
	Totalt	1821	1703	211	354	154	720	264

Figuren nedenfor viser utfallet av de realitetsbehandlede sakene i perioden 2004 - 2014:

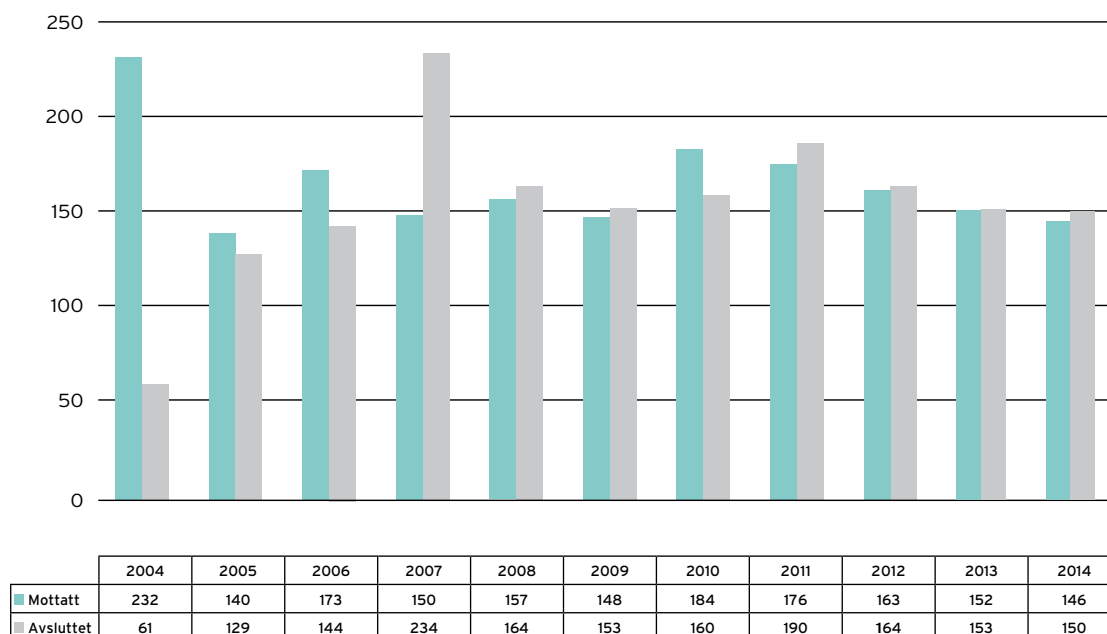

Som nevnt over, kan kommisjonen forkaste begjæringer som åpenbart ikke kan føre frem. Avgjørelsen kan også treffes av kommisjonens leder eller nestleder. For å kunne bruke kommisjonens samlede ressurser på en best mulig måte på behandling av saker som krever nærmere utredning, er det nødvendig at leder og nestleder bruker denne adgangen til å forkaste begjæringer.

Sakstilfanget har de elleve første årene vært større enn forventet ved opprettelsen av kommisjonen. Antall innkomne begjæringer om gjenåpning

ligger fremdeles høyere enn det lovgiver la til grunn, og har med unntak av oppstartsåret 2004 svingt fra 140 (i 2005) til 184 (i 2010). Kommisjonen har en selvstendig utredningsplikt, noe som kan medføre et omfattende arbeid i saker av større omfang. Dette arbeidet er ressurskrevende, samtidig som det var en sentral begrunnelse for opprettelse av kommisjonen. Det er således en viktig oppgave. Flere saker som kommisjonen har hatt til behandling siden oppstarten i 2004 har krevd utredning av større omfang.

Innkommne begjæringer og avsluttede saker 2004 – 2014:

Oppnevning av forsvarer

Loven gir kommisjonen adgang til å oppnevne forsvarer for domfelte når særlige grunner foreligger. Det foretas en konkret vurdering i hver enkelt sak om forsvarer skal oppnevnes.

Kommisjonen oppnevner alltid forsvarer når det er grunn til å anta at domfelte kan være straffereettslig utilregnelig, jf. straffeprosessloven § 397 annet ledd jf. § 96 siste ledd. For øvrig kan forsvarer bli oppnevnt i særlig omfattende eller kompliserte saker, eller hvis det vil være særlig ressurskrevende for sekretariatet å gi veiledning til domfelte. Oppnevningen blir i de fleste tilfeller begrenset til et bestemt antall timer, for eksempel for å gi en nærmere begrunnelse for begjæringens rettslige og faktiske grunnlag. I 2014 oppnevnte kommisjonen forsvarer i 15 saker.

Oppnevning av bistandsadvokat - fornærmedes og etterlattes rettigheter

Kommisjonen har f.o.m. 1. juli 2006 hatt hjemmel til å oppnevne bistandsadvokat etter reglene i straffeprosessloven §§ 107a flg. Dette har særlig vært aktuelt ved avhør av fornærmede og vitner i saker om seksuelle overgrep og vold.

I 2008 ble det foretatt endringer i straffeprosessloven for å styrke fornærmedes og etterlattes stilling i straffesaker. Endringene innebærer blant annet at fornærmede og etterlatte får bedre mulighet til å bli hørt, får mer informasjon og får rett til bistandsadvokat i større grad enn tidligere. I 2014 oppnevnte kommisjonen 12 bistandsadvokater i 12 saker.

Oppnevning av sakkyndige

Kommisjonen har hjemmel i straffeprosessloven § 398 b annet ledd til å oppnevne sakkyndige etter reglene i kapittel 11. Kommisjonen har i løpet av sin virketid oppnevnt sakkyndige innen rettsmedisin, rettspsykiatri, rettsstoksikologi, økonomi, historie, foto- og filmteknikk, brannteknikk, bilsakkyndighet og tradisjonell kriminalteknikk m.m. I 2014 har kommisjonen oppnevnt 8 sakkyndige i 7 saker. Det ble oppnevnt sakkyndige med bakgrunn i rettspsykiatri, rettspsykologi og rettspatologi.

Oppnevning av tolk

Kommisjonen har oppnevnt tolk i 1 sak. Det ble tolket fra urdu.

Kommisjonens virksomhet for øvrig

Kommisjonens 10-årsjubileum

Kommisjonen markerte i april 2014 at den hadde vært i virksomhet i ti år. Det ble avholdt et jubileumsseminar med faglige innlegg fra sentrale aktører som på ulike måter er berørt av kommisjons arbeid og som hadde betraktninger om kommisjonens virksomhet og tilgrensende problemstillinger. Høyesterettsjustitiarius, leder av den skotske gjenopptakelseskommisjonen og leder av sekretariatet til den engelske gjenopptakelseskommisjonen, en av statssekretærene i Justis- og beredskapsdepartementet, assisterende riksadvokat og Advokatforeningens generalsekretær var blant innleiderne. Det samme var leder av Den rettsmedisinske kommisjon, og representanter fra forsvarer- og bistandsadvokathold, fra Regjeringsadvokaten og Statens sivilrettsforvaltning, fra privatetterforskerne, fra Politihøgskolen, Universitetet i Oslo og fra mediene.

Flere av innleggene er publisert i Tidsskrift for strafferett nr. 3/2014.

Programmet for seminaret er inntatt som vedlegg 1 til denne rapporten.

Kontakt med myndigheter

Kommisjonens leder har deltatt på Justis- og beredskapsdepartementets årlige etatslederkonferanse. Leder har også deltatt i halvårlege dialogmøter med den administrative ledelsen i departementets sivilavdeling om administrative sider ved kommisjonens virksomhet.

Avgivelse av høringsuttalelser

Kommisjonen har i 2014 avgitt høringsuttalelse til Riksadvokaten til en rapport om avhørsmetodikk i politiet.

Kommisjonen besøker Eidsvoll 1814 i jubileumsåret.

Internasjonalt arbeid

Kontakten med gjenopptakelseskomisjonene i England og Skottland har vært opprettholdt. I november 2014 deltok representanter fra den norske kommisjonen og sekretariatet på den engelske kommisjonens Stakeholders' Conference i London. På konferansen deltok ulike aktører som på forskjellige måter kommer i berøring med kommisjonen og temaet gjenåpning.

I juni 2014 mottok kommisjonen en gruppe studenter fra University of North Dakota, School of Law. Besøket var et ledd i skolens sommerprogram i Norge. Formålet med besøket var å gi studentene en orientering om den norske gjenåpningsordningen.

Informasjonsvirksomhet

Kommisjonen har en medie- og informasjonsstrategi som er nedfelt i et særskilt dokument.

For å fremme kunnskap om kommisjonens virksomhet, og gi berørte reell tilgang til rettsmiddelet gjenåpning, har Gjenopptakelseskommisjonen som mål å gi

- korrekt informasjon om Gjenopptakelseskommisjonens virksomhet, og
- klar og utfyllende informasjon og veiledning om regelverket rundt gjenåpning og saksbehandlingen i kommisjonen.

Kommisjonen ønsker at generell informasjon skal være lett tilgjengelig for interesserte.

Elektronisk kommunikasjon er en effektiv kanal for slik informasjon.

På kommisjonens hjemmeside www.gjenopptakelse.no finnes informasjon om Gjenopptakelseskommisjonen og regelverket, pressemeldinger, nedlastbart skjema for begjæring om gjenåpning, kommisjonens årsrapporter, anonymiserte kortversjoner av avgjørelser om gjenåpning med mer. Foruten bokmål, nynorsk og samisk er informasjon tilgjengelig på tolv språk.

På hjemmesiden er det lagt inn en «presseknapp» der alle kommisjonens avgjørelser i fulltekst er tilgjengelig for mediene i tre måneder.

Fra og med 2010 blir alle realitetsavgjørelser fra kommisjonen publisert i Lovdata. Dette gjelder både avgjørelser som er truffet av kommisjonen og avgjørelser som er truffet av kommisjonens leder eller nestleder etter straffeprosessloven § 397 tredje ledd, tredje punktum.

Kommisjonen stiller seg åpen og tilgjengelig for spørsmål og henvendelser. Så vidt mulig imøtekommes forespørsler om foredrag o.l. om kommisjonens virksomhet.

Aktuelle avgjørelser

I vedlegg 2 til rapporten gjengis kortversjoner av alle avgjørelser der begjæringen om gjenåpning er tatt til følge.

Jubileumsseminaret i Oslo kongressenter 29. april 2014

Styring og kontroll i virksomheten

Likestilling mellom kjønnene i virksomheten

Gjenopptakelseskommisjonens sekretariat ledes av en kvinne, og sekretariatet for øvrig bestod i 2014 av åtte kvinner og tre menn. Dette innebærer at kvinnene utgjorde 72 % av kommisjonens stab. Sekretariatets administrative nestleder og kontorsjef er kvinner. Dette betyr at samtlige lederstillinger i organisasjonen er besatt av kvinner. Statens målsetting om å oppnå en kvinneandel i lederstillinger på 40 % er dermed overoppfylt for sekretariatets del.

Planlagte og gjennomførte tiltak som fremmer likestilling på grunnlag av kjønn, etnisitet og nedsatt funksjonsevne

Ved utlysning av ledige stillinger blir det tatt inn en mangfoldserklæring i utlysningsteksten.

Tiltak mot diskriminering, mobbing og trakassering er nedfelt i kommisjonens HMS-plan.

Arbeidet med fjerning av tidstyver

Kommisjonen har påbegynt arbeidet med fjerning av tidstyver i virksomheten. Temaet ble berørt på virksomhetsplanseminar høsten 2014. Et av elementene i dette arbeidet er en forenkling av kommisjonens skjema for begjæring om gjenåpning. Det antas at en slik forenkling vil gjøre det lettere for domfelte å henvende seg skriftlig til kommisjonen, og at kommisjonen i neste omgang vil spare tid knyttet til veiledning om utfyllingen.

IKT

Kommisjonen har i løpet av 2014 rapportert tertialvis til Justis- og beredskapsdepartementet på IKT-prosjekter og på drift og forvaltning av IKT-systemer mv.

Økt trygghet og styrket samfunnssikkerhet

Gjenopptakelseskommisjonen og dens sekretariat er av beskjedne størrelse. Dens virksomhet er av en slik karakter at en eventuell driftsstans av mer begrenset varighet ikke kan anses å ha stor samfunnsmessig betydning. Risikoen for at liv eller helse hos medlemmer av kommisjonen eller ansatte i sekretariatet skal gå tapt som følge av ekstraordinære hendelser, anses heller ikke å være spesielt stor. Tiltakene nedenfor må sees i lys av dette.

Gjenopptakelseskommisjonen har gjennomført følgende tiltak knyttet til sikkerhet og beredskap:

- Beredskapsansvar og oppgaver følger av virksomhetens beredskapsplan, varslingsliste og sikkerhetsinstruks ved trusler, voldsfare mv. Dette er dokumenter som vedlikeholdes og oppdateres jevnlig i henhold til kommisjonens virksomhetsplan. I beredskapsplanen gis praktiske anvisninger på håndtering av krisesituasjoner blant hva som skal gjøres, av hvem og i hvilken rekkefølge. Planen inneholder også retningslinjer for varsling og oppretting av krisestab samt støtte- og omsorgstiltak overfor egne ansatte og pårørende, avhengig av hendelsens omfang. Oppdatert varslingsliste og revidert beredskapsplan er lagt ut på Gjenopptakelseskommisjonens fellessider. Gjenopptakelseskommisjonens kriseledelse skal selv sørge for å ha papirkopi tilgjengelig.
- Kommisjonen har ikke hatt tilgjengelig Sivilt beredskapssystem (SBS), så kommisjonens beredskapsplan er derfor ikke basert på denne.
- Virksomheten har regelmessig gjennomført risiko- og sårbarhetsvurderinger.
- Virksomheten gjennomfører jevnlig brannøvelser. Branninstruksen gjennomgås årlig. Nytilsatte opplæres særskilt om utstyr og rømningsveier. Brannvernansvarlig og verneombud kurses.
- Virksomheten har utarbeidet sikkerhetsregler for bruk av IKT-tjenester. Kommisjonens servere befinner seg utenfor kommisjonens lokaler, men med backup hos kommisjonen, noe som antas å minimalisere risikoen for at data går tapt i krisesituasjoner.

Vurdering av framtidsutsikter

Kommisjonens kjernevirksomhet er behandling av innkomne begjæringer om gjenåpning. Antallet begjæringer kan svinge fra år til år. Kommisjonen plikter å behandle de begjæringer den mottar, så lenge disse ligger innenfor kommisjonens myndighetsområde. Begjæringer som åpenbart ikke kan føre frem kan imidlertid avgjøres av kommisjonens leder eller nestleder i stedet for av den samlede kommisjon. Langt på vei kan en si at kommisjonens arbeidsmengde bare i liten grad er forutsigbar. Forhold som kan generere flere saker for kommisjonen er for eksempel avgjørelser fra Høyesterett som medfører en endret lovforståelse enn tidligere. Andre forhold kan være saker eller forhold som har fått stor medieoppmerksomhet, og som kan påberopes også i andre, rettskraftig avgjorte straffesaker.

Sekretariatets størrelse medfører også at saker som krever større utredning, kan legge beslag på så vidt mye kapasitet at det samlede antall avviklede saker blir lavere enn normalt.

Kommisjonen kan ikke pr. i dag se at det foreligger forhold som skulle påvirke kommisjonens evne til å løse sitt samfunnsoppdrag i de nærmeste år.

Årsregnskap

Leders kommentar til årsregnskapet 2014

Gjenopptakelseskommisjonen ble opprettet med virkning fra 2004 og er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Kommisjonens sentrale oppgave er å behandle begjæringer om gjenåpning av straffesaker som er rettskraftig avgjort. I årsrapportens del II er det gitt en kort omtale av kommisjonens virksomhet og noen hovedtall.

Kommisjonen er et statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet. Riksrevisjonen er eksternt revisor og bekrefter årsregnskapet for virksomheten. Utgifter til forsvarere, bistandsadvokater, tolker eller sakkyndige som er oppnevnt av kommisjonen, er regelstyrete utgifter som ikke belastes kommisjonens budsjett.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Justis- og beredskapsdepartementet i instruks om økonomistyring. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av kommisjonens disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av noen vesentlige forhold

For 2014 fikk Gjenopptakelseskommisjonen tildelt totalt kr 16 110 000. I tillegg fikk kommisjonen overført kr 687 000 av ubrukt bevilgning fra 2013. Som kompensasjon for lønnsoppgjøret 2014 fikk kommisjonen tildelt kr 277 000.

I prop. 24 S (2014-2015) ble virksomhetens tildeling redusert med kr 1 750 000. Det vil si at totalt tildelt ramme for 2014 er på kr 15 324 000.

Av dette er kr 1 117 338 ikke forbrukt. Dette utgjør 7,29 % av totale disponible midler.

Forklaring på underforbruk

Kommisjonen har i 2014 fått refusjoner og tilskudd fra NAV med kr 185 039. Dette er en følge av sykemeldinger, foreldrepermisjon mv. I tillegg har kommisjonen hatt besparelser som følge av midlertidige vakanser, og at flere utredere, som er tilsatt i fulltidsstillinger, har

hatt midlertidig redusert arbeidstid på grunn av omsorg for barn. Et verv som kommisjonsmedlem har stått ubesatt mesteparten av året.

Gjenopptakelseskommisjonens sekretariat er en liten virksomhet, slik at refusjoner, tilskudd og besparelser som dette blir merkbare på kommisjonens budsjett. Samtidig vil tilsatte som har fulltidsstillinger og midlertidig redusert arbeidstid, ha krav på igjen å få arbeide fulltid når behovet for redusert arbeidstid opphører. Gjenopptakelseskommisjonen kan ikke budsjettere med de refusjonene og innsparingene den hadde i 2014 for senere år.

Kommisjonen har et relativt lite budsjett med mange faste kostnader. Lønn og husleie utgjør de største postene. Hvilke kostnader kommisjonen ellers har, beror blant annet på sakstilgangen, som kan være vanskelig å forutse. Mottar kommisjonen saker av et større omfang, kan det bli nødvendig med økt utredning og ekstraordinære møter i kommisjonen som igjen vil føre til økte kostnader.

Oslo, 1. februar 2015

Helen Sæter
Leder

Regnskapsprinsipper

Årsregnskap for Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene. Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som virksomheten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Artskontooppstillingen viser følgende noter:

- Note 1 lønn og sosiale utgifter
- Note 2 utbetalt til investeringer
- Note 3 andre utbetalinger til drift
- Note 4 sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindre- utgift
0466	Særskilte straffesaksutgifter driftsutgifter	01	Driftsutgifter	B		777 340	
0468	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	15 324 000	13 692 453	1 631 547
0414	Forlikråd belastning driftsutgifter	01	Driftsutgifter	B		2 655	
Sum utgiftsført					15 324 000	14 472 448	

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindre- inntekt (-)
3468	Refusjon foreldrepenge	16	Refusjon av foreldrepenge	B		76 027	76 027
3468	Refusjon sykepenge	18	Refusjon av sykepenge	B		109 012	109 012
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			14 539	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			1 225 986	
Sum inntektsført					0	1 425 564	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

13 046 884

Kapitalkontoer

60087201	Norges Bank KK /innbetalinger					210 933	
60087202	Norges Bank KK/utbetalinger					-13 352 905	
704485	Endring i mellomværende med statskassen					95 088	

Sum rapportert

0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (2014/12)

Konto	Tekst	2015	2014	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
704485	Mellomværende med statskassen	-533 239	-628 327	95 088

Noter til bevilgningsrapporteringen

Note A Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0468 01	687 000	14 637 000	15 324 000
xxxxxx			0
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18
0468 01		1 631 547	-514 208	1 117 339	185 039
xxxx21				0	
xxxx21	«kan nyttes under post 01»			0	
xxxx45				0	Ikke aktuell
xxxx45	«kan overføres»			0	Ikke aktuell
xxxx70					Ikke aktuell
0414 01	«overslagsbevilgning»	2 655		2 655	Ikke aktuell
0466 01	«overslagsbevilgning»	777 340		777 340	Ikke aktuell

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)
Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har gitt to belastningsfullmakter til Sekretariatet for konfliktrådene pålydende henholdsvis kr 200 000 og kr 314 208 på kapittel/post 046801. Virksomheten har rapportert kr 514 208 på virksomhetens kapittel/post 046801. Beløpet er benyttet i sin helhet av Sekretariatet for konfliktrådene.

Mulig overførbart beløp

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesakers ubrukte bevilgning på kapittel/post 046801 beløper seg til kr 1 302 377. Da dette beløpet er høyere enn grensen på 5 % regnes kr 731 850 som mulig overføring til neste budsjettår.

Overslagsbevilgning:

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har i tillegg til bevilgningen på kap. 0468, post 01 bevilgninger til disposisjon på kap. 0414 Forlikråd og kap. 0466 Særskilte straffesaksutgifter. Bevilgningen disponeres i tråd med regelverket for den regelstyrete ordningen.

Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
			1 302 378	731 850	731 850
			0	[5% av årets tildeling i note A]	
			0	[5% av årets tildeling i note A]	
			0		
			0	[Sum årets og fjorårets tildeling]	[Sum årets og fjorårets tildeling]
Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201412	201312
Salgs- og leieinnbetalinger		0	0
Andre innbetalinger		0	0
Innbetaling av finansinntekter		0	0
Sum innbetalinger		0	0
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	1	10 167 956	10 435 011
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	1	-185 039	-840 763
Utbetalt til investeringer	2	47 000	191 061
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	3	4 257 492	4 153 932
Utbetaling av finansutgifter		0	0
Sum utbetalinger		14 287 409	13 939 242
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		14 287 409	13 939 242
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.		0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader		0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		1 225 986	1 216 393
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		14 539	14 508
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		1 240 525	1 230 901
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		13 046 884	12 708 341
Oversikt over mellomværende med statskassen			
		201412	201312
Eiendeler og gjeld			
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)		0	0
Kasse (legg til linjer og vis på konto)		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på konto)		0	0
Skyldig skattetrekk	4	-533 239	-628 327
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)		0	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)		0	0
Sum mellomværende med statskassen		-533 239	-628 327

Noter til artskontorrapporteringen

Note 1 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201412	201312
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter		
Lønninger	7 566 892	7 875 993
Arbeidsgiveravgift	1 225 986	1 216 393
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	1 375 078	1 342 625
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	10 167 956	10 435 011
* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.		
Offentlige refusjoner vedrørende lønn		
Sykepenger og andre refusjoner	185 039	840 763
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	185 039	840 763
Antall årsverk:	10	x

Note 2 Utbetalt til investeringer 2014

	201412	201312
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	47 000	43 060
Andre utgiftsførte investeringer (*)	0	148 001
Sum utbetalt til investeringer	47 000	191 061

(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet

Note 3 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201412	201312
Andre utbetalinger til drift		
Husleie	1 827 757	796 078
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	33 856	19 707
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	234 260	316 546
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyrsanskaffelser	18 454	78 449
Leie av maskiner, inventar og lignende	14 749	17 959
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	897 183	1 697 931
Reiser og diett	451 363	369 819
Øvrige driftsutgifter (*)	779 871	857 444
Sum andre utbetalinger til drift	4 257 492	4 153 932
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet

Note 4 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201412	201412	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Kasse og bank	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	0	0	0
Skyldig skattetrekk	-533 239	-533 239	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
Sum	-533 239	-533 239	0
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-533 239	-533 239	0

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervs- dato	Antall aksjer	Eier- andel	Stemme- andel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 27.12.2014								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Vedlegg 1

Program fra kommisjonens 10-årsjubileum

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker 10 år - Seminarprogram

Dato: 29.04.2014
Sted: Oslo Kongressenter, Sal D
Konferansier: Varamedlem Trine Løland Gundersen

Sesjon 1 **Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker 10 år**

Kl. 09:30 Innregistrering og kaffe
Kl. 10:00 Gjenopptakelseskommisjonen v/ leder Helen Sæter ønsker velkommen
Kl. 10:15 Høyesterett v/justitiarius Tore Schei
Kl. 10:25 Scottish Criminal Cases Review Commission v/ Chair Mrs Jean Couper CBE
Kl. 10:35 Criminal Cases Review Commission v/Chief Executive Karen Kneller
Kl. 10:45 Justis- og beredskapsdepartementet v/statssekretær Vidar Brein-Karlsen
Kl. 10:55 Riksadvokaten v/ass. riksadvokat Knut Erik Sæther
Kl. 11:05 Advokatforeningen v/generalsekretær Merete Smith
Kl. 11:15 Pause - kaffe

Sesjon 2 **Tanker omkring begjæringer om gjenåpning**

Kl. 11:35 Advokat John Christian Elden og privatetterforsker Ola Thune
 – Vurderinger bak en begjæring
Kl. 11:55 Advokat Marijana Lozic - Begjæringen sett fra fornærmedes/etterlattes side

Sesjon 3 **Utredning**

Kl. 12:10 Kommisjonens leder Helen Sæter – Kommisjonens arbeid
Kl. 12:25 Leder av DRK Karl Henrik Melle - Sakkyndiges utfordringer
Kl. 12:40 Eventuelle spørsmål/kommentarer
Kl. 12:50 Lunsj

Sesjon 4 **Etter kommisjonens avgjørelse**

Kl. 13:50 Riksadvokaten v/ ass. riksadv. Knut Erik Sæther
 - Reprise av straffesaken eller påstand om frifinnelse?
Kl. 14:05 Statens sivilrettsforvaltning v/fung. ass.direktør Thomas Bornø
 - Erstatning etter straffeforfølgning
Kl. 14:20 Regjeringsadvokat Sven Ole Fagernæs – Søksmål mot kommisjonen

Kl. 14:35 Pause - kaffe

Sesjon 5 **Læring og refleksjon**

Kl. 14:50 Universitetet i Oslo v/professor Ulf Stridbeck – Utilregnelighet
Kl. 15:05 Politihøgskolen v/ politiinspektør Trond Myklebust – Avhør
Kl. 15:20 Politisk redaktør i Aftenposten Harald Stanghelle
Kl. 15:35 Gjenopptakelseskommisjonens nestleder, adv. Gunnar K. Hagen - Avslutning

Vedlegg 2

Aktuelle avgjørelser fra kommisjonen i 2014

I dette vedlegget gjengis kortversjoner av alle saker hvor kommisjonen har tatt begjæringen om gjenåpning til følge.

Kortversjoner av alle gjenåpnede saker ligger også på kommisjonens hjemmeside, www.gjenopptakelse.no

22.01.2014 (2013/36) Overtredelse av ligningsloven. Skyldvurdering - § 392 annet ledd (særlige forhold).

En drosjeeier ble i 2009 dømt i tingretten til betinget fengsel i 60 dager for overtredelse av regnskapsloven og ligningsloven. Dommen ble avsagt som tilståelsesdom.

Han anførte at det subjektive skyldkravet ikke var oppfylt for den posten i siktelsen som gjaldt overtredelse av ligningsloven, da lovens krav til grov uaktsomhet ikke var oppfylt slik dommen var utformet. Domfelte hadde heller aldri erkjent grov uaktsomhet. Det ble også pekt på de konsekvensene dommen hadde fått for ham i form av inndratt drosjeløyve. Påtalemyndigheten anførte at vilkårene for gjenåpning ikke var oppfylt. Det ble blant annet vist til at saken var en del av et større sakskompleks hvor mange var domfelt for tilsvarende forhold. Påtalemyndigheten sa seg enig i at dommen led av mangel med hensyn til angivelse av subjektiv skyld, men anførte at bevismaterialet i domfeltes sak uansett ville gi grunnlag for domfellelse for forsett ved en ny domstolsbehandling. Etter påtalemyndighetens syn var skyldkravet oppfylt for begge postene i siktelsen.

Kommisjonen fant ikke at det forelå nye bevis eller omstendigheter i saken som ga grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3. Kommisjonen fant imidlertid at det forelå mangler ved skyldvurderingen i dommen og at dette utgjorde et særlig forhold som gjorde det tvilsomt

om dommen var riktig. Det ble blant annet vist til at det i dommen var lagt til grunn at uaktsomheten ikke var «grov», selv om dette var et krav etter loven. Kommisjonen fant videre at det forelå tungtveiende hensyn som tilsa at spørsmålet om siktedes skyld ble prøvd på ny. Vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 392 annet ledd var dermed oppfylt.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge.

22.01.2014 (2013/54) Utuktig omgang med mindreårig - § 391 nr. 3 (nytt bevis). Dissens.

En mann ble i 1994 dømt i Eidsivating lagmannsrett for utuktig omgang med et av sine barnebarn som var under 14 år. Han ble dømt til fengsel i 8 måneder, og til å betale oppreisning med 35 000 kroner til fornærmede. Han anket dommen, men Høyesterett nektet anken fremmet. Domfelte begjærte gjenopptakelse for Eidsivating lagmannsrett i 1994, men begjæringen ble forkastet.

Den 3. mars 2012 begjærte domfelte gjenåpning for Gjenopptakelseskommisjonen. Han anførte i hovedsak at ny medisinsk viten viste at de funnene som var gjort på fornærmede i 1992, senere har vist seg å være innenfor såkalte «normalfunn», samt at de påståtte skadene på fornærmede hadde andre årsaker enn fra et antatt overgrep. Kommisjonen oppnevnte to nye sakkyndige som avga ny sakkyndig rapport. Videre avhørte kommisjonen ett vitne (domfeltes sønn og fornærmedes far), og innhentet journalnotater fra helsesenteret som fornærmede var tilknyttet som barn.

Kommisjonen delte seg i et flertall og et mindretall (4-1).

Kommisjonens flertall fant at vilkårene for gjenåpning var tilstede. Flertallet la avgjørende vekt på to ting i den nye sakkyndige erklæringen. For det første fremgår det at noen av de funnene som ble gjort i 1992 i dag oppfattes som normale/ uspesifikke funn, og for det andre at det funnet

som ble gjort i 1992 av såkalte anale fissurer, kun er signifikant assosiert med seksuelle overgrep under forutsetning av at det ikke er funnet alternative medisinske forklaringer. Den nye sakkyndig rapporten konkluderer med at alternative medisinske forklaringer i svært liten grad er utredet og at den manglende utredningen «i vesentlig grad svekker funnets betydning.» Flertallet fant at det er knyttet usikkerhet til tolkningen av de funnene som ble gjort ved Aker sykehus i 1992. Flertallet la avgjørende vekt på opplysningene i den nye sakkyndigerklæringen, samt journalene fra helse-senteret – sammenholdt med øvrige opplysninger og bevis i saken.

Mindretallet, kommisjonens leder, fant at det ikke var tilstrekkelig grunnlag for gjenåpning. Mindretallet kunne ikke se at de nye sakkyndige vurderte de medisinske funnene annerledes enn i 1992.

Kommisjonen besluttet å ta begjæringen til følge. Dissens (4-1).

22.01.2014 (2013/96) Overtredelse av ligningsloven. Skyldvurdering - § 392 annet ledd (særlige forhold).

En drosjeeier ble i 2009 dømt i tingretten til betinget fengsel i 50 dager for overtredelse av regnskapsloven og ligningsloven. Dommen ble avsagt som tilståelsesdom.

Han anførte at det subjektive skyldkravet ikke var oppfylt for den posten i siktelsen som gjaldt overtredelse av ligningsloven, da lovens krav til grov uaktsomhet ikke var oppfylt slik dommen var utformet. Domfelte hadde heller aldri erkjent grov uaktsomhet. Det ble også pekt på de konsekvensene dommen hadde fått for ham i form av inndratt drosjeløyve. Påtalemyndigheten anførte at vilkårene for gjenåpning ikke var oppfylt. Det ble blant annet vist til at saken var en del av et større sakskompleks hvor mange var domfelt for tilsvarende forhold. Påtalemyndigheten sa seg enig i at dommen led av mangel med hensyn til angivelse av subjektiv skyld, men anførte at bevismaterialet i domfeltes sak uansett ville gi grunnlag for domfellelse for forsett ved en ny domstols-

behandling. Etter påtalemyndighetens syn var skyldkravet oppfylt for begge postene i siktelsen.

Kommisjonen fant ikke at det forelå nye bevis eller omstendigheter i saken som ga grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3. Kommisjonen fant imidlertid at det forelå mangler ved skyldvurderingen i dommen og at dette utgjorde et særlig forhold som gjorde det tvilsomt om dommen var riktig. Det ble blant annet vist til at det i dommen var lagt til grunn at uaktsomheten ikke var «grov», selv om dette var et krav etter loven. Kommisjonen fant videre at det forelå tungtveiende hensyn som tilsa at spørsmålet om siktedes skyld ble prøvd på ny. Vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 392 annet ledd var dermed oppfylt.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge.

26.02.2014 (2013/83) Vegtrafikkloven. Overlatelsesmedvirkning - § 392 annet ledd (ny omstendighet).

En mann ble i 2013 dømt i tingretten for å ha overlatt bilen til en person som var beruset og som følgelig ikke fylte vilkårene for å føre motorvogn. Straffen ble satt til betinget fengsel i 30 dager, bot og tap av føreretten.

Føreren ble senere tiltalt for å ha ført bil i beruset tilstand, men ble frifunnet, idet retten ikke fant det bevist at det var han som hadde vært fører av bilen.

Domfelte anførte at den frifinnende dommen mot den andre personen utelukket straffeskyld for ham. Kommisjonen fant at den nye dommen, og det som der fremkom under bevisføringen, var å anse som en ny omstendighet som var «egnet til å føre til frifinnelse». Vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 var oppfylt.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge.

26.02.2014 (2013/190) Narkotika - § 391 nr. 1 (falsk forklaring) og § 391 nr. 3 (nye bevis).

En mann ble i 2013 dømt i tingretten til fengsel for bl.a. forsøk på erverv av narkotika via postforsendelse. Straffen ble satt til fengsel i 45 dager. Etter domfellelsen forklarte hans søster at forsendelsen var til henne, noe avsender av narkotikaen bekreftet. Søsteren hadde tidligere, både i politivhør og i tingretten, benektet dette. Kommisjonen fant at vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 1 var tilstede. Søsteren hadde avgitt en bevisst uriktig forklaring om sin befating med narkotikaen og det kunne ikke utelukkes at dette hadde innvirket på dommen til skade for domfelte. Straffeprosessloven § 391 nr. 3 ble også ansett anvendelig.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge.

26.03.2014 (2013/50) Seksuelle handlinger mot barn - § 390 (utelukket fra dommerstillingen).

En mann ble i 2010 dømt i lagmannsretten til fengsel i 90 dager for legemsfornærmelse og seksuelle handlinger, jf. straffeloven §§ 228 første ledd og 200 annet ledd, første punktum. Han ble også dømt til å betale oppreisning til fornærmede, som var hans stedatter.

Omlag 2 ½ år etter ankeforhandlingen i lagmannsretten gjorde påtalemyndigheten domfelte oppmerksom på at lagmannsretten ikke hadde vært lovlig sammensatt, idet den ene av meddommerne var ansatt i Kystvakten og var tildelt begrenset politimyndighet gjennom sin stilling.

Domfelte begjærte gjenåpning for kommisjonen og anførte at det var grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 390 idet meddommeren etter loven var utelukket fra å gjøre tjeneste som meddommer, jf. domstoloven § 71 nr. 5 og Rt. 2009 s. 1681.

Kommisjonen slo fast at meddommeren ved behandlingen av saken var utelukket etter loven fra å delta som meddommer. Kommisjonen uttalte at retten til å få sin sak behandlet av en uavhengig domstol er en sentral rettssikkerhetsgaranti. Når slike sentrale rettssikkerhetsgarantier brytes, bør terskelen ikke være for høy for å konstatere at det er «grunn til å anta» at feilen kan ha hatt betydning for avgjørelsen, jf. straffeprosessloven § 390 første ledd. Kommisjonen fant heller ikke at vilkåret «kunne ha gjort feilen gjeldende under saken» i straffeprosessloven § 390 annet ledd kunne tolkes så strengt at domfelte skulle være avskåret fra å kreve gjenåpning på grunn av en feil som ingen hadde fanget opp under saken.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge.

21.05.2014 (2013/154) Seksuelle overgrep mot barn - § 391 nr. 3 (nye bevis).

En mann ble i 2011 dømt i lagmannsretten til fengsel i 3 år og 8 måneder for seksuelle overgrep mot sin datter, jf. straffeloven § 195 første ledd, jf. annet ledd bokstav c og § 197 første ledd.

Domfelte begjærte gjenåpning for kommisjonen og anførte at det forelå nye bevis i form av en ny forklaring fra fornærmede. Fornærmede har i avhør med utreder i kommisjonen forklart at overgrepene aldri fant sted. Den endrede forklaringen ble støttet av øvrige nye opplysninger i saken, herunder den nye forklaringen fra fornærmedes søster samt nye opplysninger vedrørende den daværende fostermores oppreden. Kommisjonen fant at den endrede forklaringen utgjorde et nytt bevis som var egnet til å føre til frifinnelse, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge.

04.09.2014 (2014/66) Vinning og narkotika - § 391 nr. 3 (ny omstendighet).

En kvinne ble i 2013 dømt i tingretten til fengsel i 21 dager for overtredelse av narkotikalovgivningen og for naskeri. Handlingene hadde funnet sted i juni og desember 2012. Hun anførte at hennes sykehistorie var slik at det var sannsynlig at hun hadde vært strafferettslig utilregnelig på handlingstiden, og fremla diverse journalnotater fra perioden 2006-2014 som var utarbeidet i forbindelse med tvungent psykisk helsevern mv. Hun fikk diagnosen paranoid schizofreni i forbindelse med innleggelse og utredning ved Diakonhjemmet sykehus i 2009.

Begjæringen ble forelagt påtalemyndigheten som uttalte at det er mye som taler for at det er en nær sammenheng mellom domfeltes sykdomsbilde og hennes rushistorikk, men at det også er opplysninger som kan tilsi at det foreligger en underliggende psykoselidelse. Det ble reist spørsmål om kommisjonen burde oppnevne sakkyndige for å foreta en nærmere vurdering av domfeltes tilregnelighet på handlingstiden. Dersom kommisjonen ikke fant grunn til å oppnevne sakkyndige, ble det fra påtalemyndighetens side antatt at de nye bevisene måtte vurderes som «egnet til å føre til frifinnelse» slik at begjæringen om gjenåpning måtte tas til følge.

Kommisjonen fant at saken var tilstrekkelig opplyst og at det ikke var behov for å oppnevne sakkyndige. Det fremlagte materialet ga holdpunkter for at domfelte hadde en psykisk lidelse på handlingstiden som gjorde at hun ikke skulle vært straffet, jf. straffeloven § 44. Dette var en ny omstendighet som ga grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge.

18.12.2014 (2013/99, 2013/100, 2013/101) Vold, skadeverk mm. - § 391 nr. 3 (ny omstendighet).

En mann ble i perioden 2004 til 2010 domfelt tre ganger i tingretten for blant annet motarbeiding av etterforskingen, vold, skadeverk og overtredelse av vegtrafikkloven. I forbindelse med en ny sak i 2012 ble det foretatt judisiell observasjon av ham, hvor han ble vurdert å være utilregnelig, jf. straffeloven § 44. På den bakgrunn begjærte påtalemyndigheten gjenåpning av dommen fra 2010. Domfelte begjærte gjenåpning også av dommene fra 2004 og 2006.

Det ble oppnevnt nye sakkyndige i anledning kommisjonsbehandlingen, som konkluderte med at domfelte var psykotisk på handlingstiden for de forholdene som ble pådømt i 2010. De sakkyndige kunne ikke utelukke at han var psykotisk også på handlingstiden for de forholdene som ble pådømt i 2006, og de uttalte under sterk tvil at de ikke sikkert kunne si at domfelte var psykotisk på handlingstiden for de forholdene som ble pådømt i 2004.

Gjenopptakelseskommisjonen fant at vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 var oppfylt for alle tre sakene, og uttalte avslutningsvis at det tilligger domstolene å vurdere hvorvidt den medisinske tilstanden kvalifiserer til strafferettslig utilregnelighet etter straffeloven § 44 eller nedsatt straff etter straffeloven § 56 c.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringene til følge.

18.12.2014 (2013/110, 2013/107) Uaktsomt drap - § 392 annet ledd (særlige forhold).

En mann og et foretak ble i 2010 domfelt i lagmannsretten for uaktsomt drap, jf. straffeloven § 239, jf. § 48 a om foretaksstraff. Hendelsen fant sted i 2007 da store deler av gesimsen/murkronen på en bygård i Oslo raste ut og traff en person som befant seg på fortauet. Personen døde senere

av skadene. Lagmannsretten fant at de domfeltes unnlatelser av sikringstiltak var straffbare.

De domfelte begjærte gjenåpning for kommisjonen og viste blant annet til nye sakkyndige vurderinger av årsaksforholdene. Kommisjonen oppnevnte også egne sakkyndige i saken.

Samtlige nye sakkyndige anga i sine hovedkonklusjoner andre skademekanismer og årsaksforhold enn det lagmannsretten la til grunn i dommen. Kommisjonen fant ikke grunnlag for å vektlegge noen av de sakkyndiges vurderinger fremfor andre, men fant at det ikke lenger var grunnlag for en slik sikker konklusjon som den lagmannsretten og den rettsoppnevnte sakkyndige hadde lagt til grunn.

Videre fant kommisjonen at det heftet tvil ved om lagmannsretten hadde anvendt bevisbyrde-reglene korrekt. Det er uttalt i dommen at ulykken «overveiende sannsynlig» ikke ville funnet sted dersom de domfelte hadde sikret gesimsen mot fukt, samt at faren for personskafe «ville ha vært svært liten» dersom det var blitt satt opp stillas og gangtunnel. Kommisjonen fant at det på dette grunnlag heftet tvil ved om dommen var riktig.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringene til følge.

18.12.2014 (2014/156) Dokumentfalsk. Flyktningkonvensjonen - § 392 annet ledd (særlige forhold).

En mann fra Syria ble i 2014 dømt i tingretten for brudd på straffeloven § 182 første ledd annet straffalternativ (dokumentfalsk). Han hadde fremvist et falskt id-kort overfor politiet i forbindelse med innreisekontrollen.

Domfelte begjærte gjenåpning under henvisning til Flyktningkonvensjonens artikkel 31 nr. 1, og hevdet at han fylte samtlige vilkår for straffrihet etter konvensjonen.

Kommisjonen fant at konvensjonens vilkår «present themselves without delay», slik dette

er nærmere redegjort for i Rt. 2014 side 645, var oppfylt i saken. De øvrige vilkår for straffrihet etter konvensjonen hadde kommisjonen ikke grunnlag for å ta stilling til. Slik saken ligger an, må dette vurderes av retten. Saken ble gjenåpnet i medhold av straffeprosessloven § 392 annet ledd, idet kommisjonen fant at det forelå særlige forhold som gjorde det tvilsomt om dommen var riktig.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge.

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er et uavhengig organ som skal ta stilling til om en domfelt skal få ny behandling av sin sak ved en annen domstol

Postadresse: Postboks 8026 Dep, 0030 Oslo
Besøksadresse: Tordenskioldsgate 6
Telefon: 22 40 44 00
Telefaks: 22 40 44 01
E-post: post@gjenopptakelse.no
Internett: www.gjenopptakelse.no